

DOSADAŠNJE STANJE RASPROSTRANJENOSTI VRSTE *CORNUS HUNGARICA* KÁRPATI U HRVATSKOJ

PAST SITUATION IN THE SPREAD OF THE SPECIES *CORNUS HUNGARICA* KÁRPATI IN CROATIA

Josip FRANJIĆ*

SAŽETAK: Najnovijim florističkim istraživanjima, na području Hrvatske, utvrđen je veliki broj nalazišta vrste *C. hungarica* i njeno karakteristično širenje u smjeru sjever → jug, što se dovodi u vezu s ornitokorijom ostvarenom jesenskom selidbom srednjo-europskih ptica u istome smjeru.

Vrsta *C. hungarica* je dosad bila poznata s 38 lokaliteta, a najnovijim istraživanjima ustanovljena je njena velika zastupljenost u kontinentalnome dijelu Hrvatske, te je ona danas poznata na 101 lokalitetu.

KLJUČNE RIJEČI: *C. hungarica*, rasprostranjenost, hrvatska flora.

UVOD — Introduction

Na području Europe rod *Cornus* L. zastupljen s četiri vrste (*C. mas* L., *C. sanguinea* L., *C. hungarica* Kárpati i *C. australis* C. A. Mey.), od kojih se prve dvije vrste (*C. mas* i *C. sanguinea*) vrlo dobro razlikuju, tako

da su te dvije vrste vrlo često stavljane i u dva različita roda - *C. mas* u rod *Cornus* L., a *C. sanguinea* u rod *Swida* Opiz, te do njihove zamjene rijetko dolazi (usp. Holub 1981, Mercel 1988).

TAKSONOMSKA RASPODJELA VRSTA UNUTAR ŠIROKO SHVAĆENOGA RODA *CORNUS* L. s. l.

C. mas L.
C. sanguinea L.
C. australis C. A. Mey.
C. hungarica Kárpati

TAKSONOMSKA RASPODJELA VRSTA UNUTAR USKO SHVAĆENOGA RODA *CORNUS* L. s. s. I RODA *SWIDA* OPIZ

Cornus mas L. *Swida sanguinea* (L.) Opiz
S. australis (C. A. Mey.) Pojarkova
S. hungarica (Kárpati) Sojak

Unutar kompleksa obuhvaćenoga rodom »*Swida*« razlikuje se tri ekološki i morfološki potpuno različite vrste - *C. sanguinea*, *C. australis* i *C. hungarica* (slika 1), (usp. Holub 1981, Greuter et al. 1986, Mercel 1988, Trinajstić 1990, Franjić 1991, 1992).

Tijekom posljednjih pet godina zamijećena je na području Republike Hrvatske nazočnost jedne nove vrste (taksona) - *Cornus hungarica* Kárpati. Prvo je ta vrsta,

kao što je poznato, otkrivena na području ornitološkoga rezervata Krapje dol, kraj Jasenovca (usp. Trinajstić & Z. Pavletić 1989, Trinajstić 1990), a nešto više podataka o njenoj rasprostranjenosti u Hrvatskoj navodi Franjić (1991, 1992, 1993, 1994). Prema tome u hrvatskoj flori zastupljene su iz kompleksa »*Swida*« dvije vrste - *Cornus sanguinea* i *C. hungarica*.

* Mr. Sc. Josip Franjić, Katedra za šumarsku genetiku i dendrologiju, Šumarski fakultet, Sveučilišta u Zagrebu, Svetošimunska 25, HR-41000 Zagreb

NOVA NALAZIŠTA VRSTE *CORNUS HUNGARICA* U HRVATSKOJ
New localities of the species *Cornus hungarica* in Croatia

U nastavku terenskih istraživanja u području Hrvatske, tijekom posljednje tri godine zabilježena su još 63

nova nalazišta vrste *C. hungarica*. Sva dosad poznata i nova nalazišta prikazana su u tablici 1 i na slici 2.

Postojeća i nova nalazišta vrste *Cornus hungarica* Kárpati u Hrvatskoj

Existing and new localities of the species *Cornus hungarica* Kárpati in Croatia

Tablica — Table 1

Osnovno polje - Ground field			Nalazište - Locality	Broj nalazišta - No.
Red.broj - No.	Koordinate - Coordinate	Naziv - Name		
1.	9663	Središće	Petrijanec	1
2.	9761	Trakošćan	Trakošćan	2
3.	9764	Varaždin Breg	Okolica Varaždina	3
4.	9765	Ludbreg	Okolica Ludbrega	4
5.	9767	Delekovec	Šoderica	5
6.	9862	Lohor	Ivančica	6
7.	9866	Rasinja	Okolica Koprivnice	7
8.	9868	Gola	Repaš	8
9.	9967	Novigrad Podavski	Novigrad Podravski, Molve	9-10
10.	9968	Đurđevac	Okolica Đurđevca, Virje	11-12
11.	0069	Pitomača	Kloštar Podravski, Limbuš*	13-14
12.	0160	Bregana	Samoborsko gorje	15
13.	0161	Zagreb	Okolica Zagreba*	16
14.	0162	Sesvete	Okolica Sesveta	17
15.	0163	Dugo Selo	Okolica Dugug Sela	18
16.	0169	Spišić Bukovica	Spišić Bukovica, Lozan	19-20
17.	0170	Virovitica	Okolica Virovitice	21
18.	0259	Vranov dol	Samoborsko gorje	22
19.	0262	Velika Gorica	Turopoljski lug*	23
20.	0269	Velika Dapčevica	Velika Dapčevica, Lončarice	24-25
21.	0271	Cabuna	Cabuna, Bistrica, Suhopolje	26-28
22.	0273	Čađavica	Čađavica	29
23.	0274	Viljevo	Okolica Donjeg Miholjca*	30
24.	0359	Jastrebarsko	Gajno	31
25.	0368	Veliki Zdenci	Veliki i Mali Zdenci	32-33
26.	0372	Nova Bukovica	Nova Bukovica, Kozioe, Slatina	34-36
27.	0458	Ribnik	Ozalj*	37
28.	0467	Garešnica	Garešnica, Rogoža	38-39
29.	0473	Orahovica	Okolica Orahovice	40
30.	0474	Đurđenovac	Okolica Đurđenovca*	41
31.	0477	Čepin	Široko Polje*, Vuka*	42-43
32.	0559	Karlovac	Donje Mekušje	44
33.	0566	Kutina	Okolica Kutine*	45
34.	0567	Banova Jaruga	Banova Jaruga, Lipovljani*	46-47
35.	0572	Kaptol	Kaptol, Golo Brdo	48-49
36.	0573	Kutjevo	Okolica Kutjeva	50
37.	0574	Zoljan	Zoljan, Okolica Našica	51-52
38.	0575	Podgorač	Podgorač, Ostrošinci, Podgorje	53-55
39.	0576	Punitovci	Kuševac*, Ivanovci*	56-57
40.	0577	Jovanovac	Šelovrtak*, Jovanovac*	58-59
41.	0651	Opatija	Opatija*	60
42.	0673	Hrtkovci (Kula)	Hrtkovci, Bektež	61-62
43.	0674	Vlatkovac	Vlatkovac*, Zdenkovac*, Dobra Voda*, Čaglin	63-66
44.	0675	Mandičevac	Paučje*, Milinci*, Đakovačka Breznica*, Borovik	67-70
45.	0676	Đakovo	Okolica Đakova	71
46.	0677	Semeljci	Semeljci, Forkuševci, Kešinci	72-74
47.	0767	Jasenovac	Krapje dol*	75
48.	0774	Graberje	Slobodna Vlast*, Musić*, Levanjska Varoš*, Ovcara*	76-79
49.	0775	Tmava	Tmava*, Kondrić*, Dragotin*, Svetoblažje, Majar	80-84
50.	0776	Vrpolje	Vrpolje*, Strizivojna*, Perkovci*, Budrovci	85-88
51.	0777	Vodinci	Vodinci, Stari i Novi Mikanovci	89-91
52.	0778	Vinkovci	Okolica Vinkovaca, Ivankovo	92-93
53.	0851	Plomin	Plomin*	94
54.	0874	Slavonski Brod	Podvinje*	95
55.	0875	Garčin	Garčin*, Topolje*, Lapovci*	96-98
56.	0879	Otok	Privlaka, Otok, Slavir	99-101

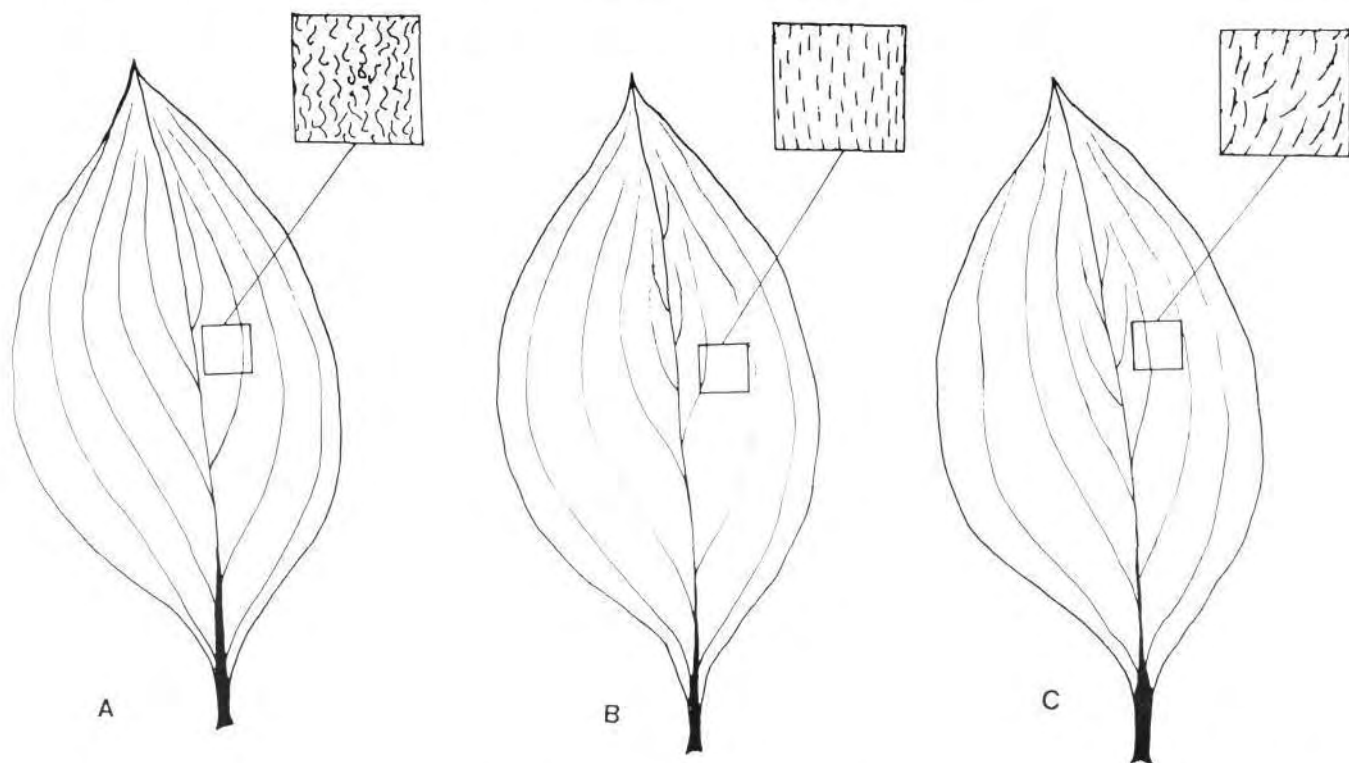
* Otprije poznata nalazišta/* The previously described localities

RASPRAVA — Discussion

Najnovijim florističkim istraživanjima utvrđen je veliki broj novih nalazišta vrste *C. hungarica* i karakteristično širenje u smjeru sjever → jug, koje se dovodi u svezu s ornitokorijom ostvarenom jesenskom selidbom srenjo-europskih ptica u istome smjeru (usp. Trinajstić 1990, Franjić 1991, 1992, 1993, 1994), te promjenjenim stanišnim uvjetima istraživanoga područja (usp. Rauš 1990). Prateći rasprostranjenost vrste *C. hungarica* na području Hrvatske moglo se je uočiti da je ta vrsta u progresivnome širenju i da

u istraživanome području naseljava suše terene, dok se na vlažnijim položajima razvija vrsta *C. sanguinea* (usp. Franjić 1991, 1994).

Vrsta *C. australis* još nije zabilježena u hrvatskoj flori, a mala je vjerojatnost da će i biti jer pripada znatno sušem podneblju od onoga koje vlada kod nas, kako je to već više puta naglašavano (usp. Hayek 1927, Ball 1968, Meusel et al. 1978, Palamarev 1979, Holub 1981, Greuter et al. 1986, Mercel 1988, Franjić 1991.).

Slika 1. Polushematski prikaz dlakavosti s donje strane plojke lista kod vrsta: A - *Cornus sanguinea*, B - *C. australis* i C - *C. hungarica*

Fig. 1. Semi-schematic presentation of hairiness on the lower side of a leaf blade in the species: A - *Cornus sanguinea*, B - *C. australis* and C - *C. hungarica*

ZAKLJUČAK — Conclusion

Vrsta *C. hungarica* je dosad bila poznata s 38 nalazišta (usp. Trinajstić & Z. Pavletić 1989, Trinajstić 1990, Franjić 1991, 1992). Najno-

vijim istraživanjima ustanovljena je njena velika zastupljenost u kontinentalnome dijelu Hrvatske, te je ona danas poznata na 101 lokalitetu (tablica 1 i slika 2).

LITERATURA — References

- Ball, P. W., 1968: *Cornus* L. In: T. G. Tutin & W. H. Heywood (eds.) *Flora Europea* 2: 313-314.
 Franjić, J., 1991: Rasprostranjenost vrste *Cornus hungarica* Kárpata u Hrvatskoj. *Šum. list* 115(10-12): 461-465.
 Franjić, J., 1992: Some morphological differences between spe-

- cies *Cornus australis* C. A. Mey. and *Cornus hungarica* Kárpata (*Cornaceae*). *Nat. Croat.* 1: 13-18.
 Franjić, J., 1993 (»1991«): Rasprostranjenost vrste *Cornus hungarica* Kárpata u Hrvatskoj. *Zbornik priloženja četvrtoga kongresa biologa Hrvatske*, 250-251.

Franjić, J., 1994: Nova nalazišta vrste *Cornus hungarica* Kárpáti u Hrvatskoj. Zbornik sažetaka priročenja petoga Kongresa biologa Hrvatske, 251-252.

Greuter, W., Burdet, H. M., Long, G., 1986: Med-Chechlis 2. Conservatoire et Jardin botaniques Ville de Geneva.

Hayek, A., 1927: Prodrromus floare peninsuale Balcanicale I: 954. Berlin-Dahlem.

Holub, J., 1981: Poznámky k slovenským zástupcům řádu *Cornales* I. - Zpr. Čs. Bot. Společ., Praha, 16: 81-111.

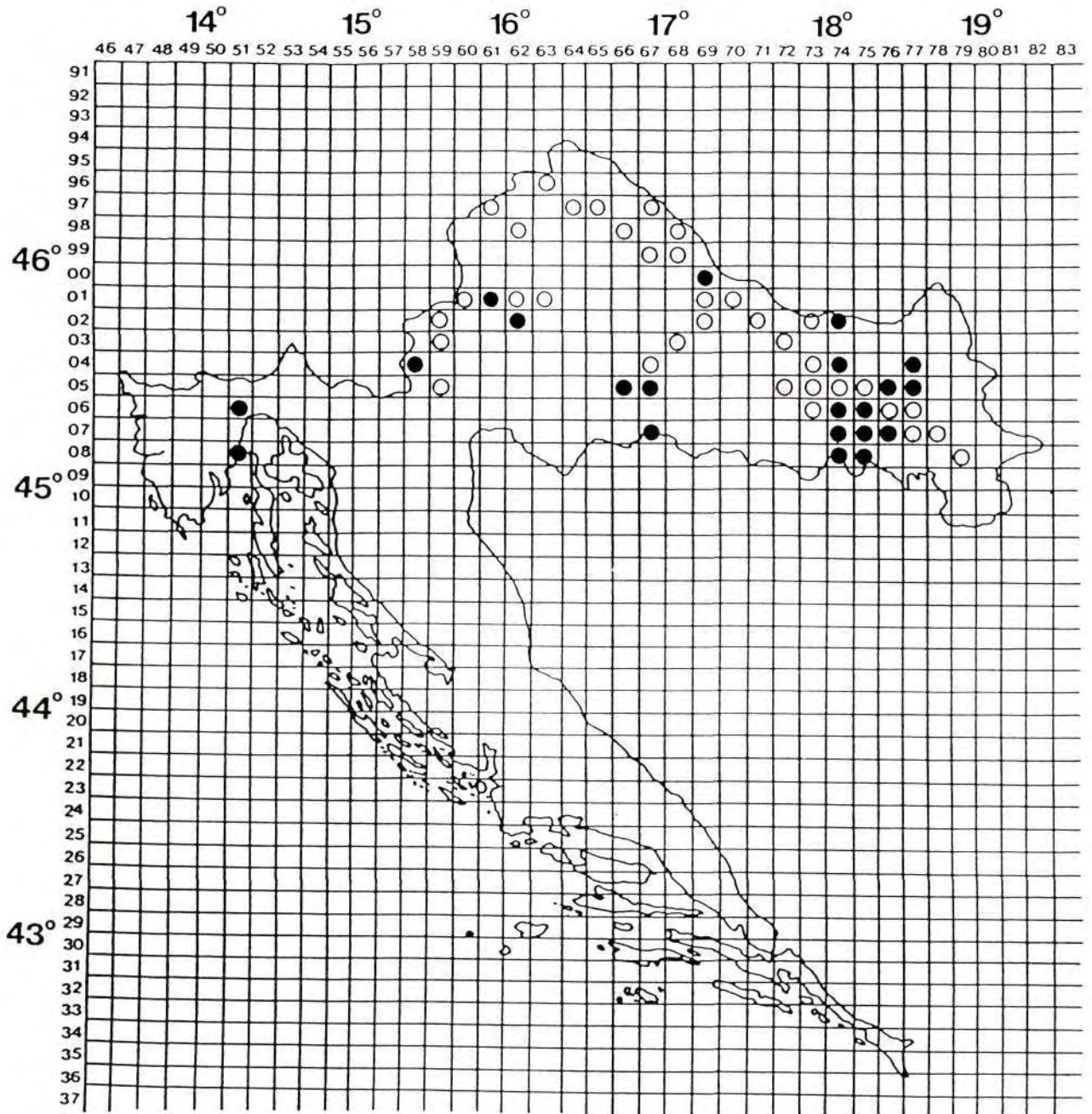
Meusel, H., Jäger, E., Rauschert, S., Weinert, E., 1987: Vergleichende Chronologie der Zentraleuropäischen Flora 2. Jena.

Palamarev, E., 1979: Cornaceae Dum. In: D. Jordanov (ed.) Fl. Nar. Rep. Bulgaria 7: 486-490.

Rauš, Đ., 1990: Sukcesija šumske vegetacije u bazenu Spačva u razdoblju 1970-1989. god. Šum. list 114(9-10): 341-356.

Trinajstić, I., 1990: *Cornus hungarica* Kárpáti u dendroflori Hrvatske. Šum. list 114(3-5): 127-131.

Trinajstić, I., Pavletić, Z. i., 1989: Flora Ornitološkog rezervata Krapje dol u Hrvatskoj. Biosistematika 14(1): 1-10.

Slika 2. Rasprostranjenost vrste *Cornus hungarica* Kárpáti u Hrvatskoj

Fig. 2. Distribution of the species *C. hungarica* Kárpáti in Croatia

- Otprije poznata nalazišta - The previously described localities
- Nova nalazišta - The new localities

*SUMMARY: By the latest floristic researches made in the territory of Croatia, a large number of new habitats of the species *Cornus hungarica* has been found as well as a typical spreading in the north-south direction that is put in connection with the ornithochorie effected by the autumnal migration of Central-European birds in the same direction.*

*So far, the species *C. hungarica* has been known from 38 localities, and these latest researches showed its considerable presence in the continental part of Croatia, making it known now on 101 localities.*

